

Nr 67

Utlåtande i anledning av väckt motion om möjlighet för visst värnpliktigt befäl att erhålla reservanställning.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 126, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herrar *Krönmark* och *Lothigius* hemställt »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att, oavsett utgången av reservunderofficersutredningen, sådana övergångsbestämmelser skapas att värnpliktiga fanjunkare inom armén, vilka påbörjat sin befodringsutbildning 1961 eller tidigare, måtte beredas möjlighet att inträda i reserven i samband med värnpliktstidens utgång, och att de som redan fallit för åldersstrecket får möjlighet att före utgången av 1965 söka reservanställning».

Beträffande de skäl motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse därför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 126.

Gällande bestämmelser m. m.

I 13 § 1962 års reservbefälskungörelse för krigsmakten stadgas, att som värnpliktsavgången må vid värnpliktstidens utgång efter ansökan anställas, bland andra, vid armén i regementes, kårs eller personalkårs reserv värnpliktig fanjunkare, som ådagalagt särskild lämplighet för fortsatt tjänstgöring vid krigsmakten.

För nu avsedd reservpersonal föreligger i fredstid ingen tjänstgörings-skyldighet. Med anställningen i reserv är i huvudsak de ekonomiska för-månerna förbundna, att viss ekiperingshjälp utgår vid anställningstillfället samt att under tjänstgöring lön åtnjutes enligt den lönegrad, vilken motsvarande beställningshavare på aktiv stat tillhör.

I följd av arméorder nr 663/1962, vilken hänvisar till föreskrifterna i Kungligt brev den 3 juni 1960, tillämpas f. n. den ordningen, att annan underofficerspersonal än pensionsavgången inte må vinna inträde i arméns reserver.

Enligt 5 § punkt 4 i 1943 års reservbefälskungörelse för armén kunde värnpliktig fanjunkare, som ådagalagt särskild lämplighet för fortsatt tjänst-

göring vid krigsmakten, vid värnpliktsålderns utgång efter ansökan vinna inträde i reserv.

1954 års befälsutrednings förslag innebar, såvitt nu är i fråga, att underofficerare och underbefäl inte vidare skulle anställas i reserven. Utredningen hade funnit, att krigsorganisatoriskt behov av dessa kategorier inte förelåg inom infanteriet och kavalleriet. Detta konstaterande mötte vid remissbehandlingen av förslaget inte någon invändning från arméchefen, som emellertid anmälde, att ett dylikt behov kunde finnas vid övriga truppslag.

Vid anmälan av *propositionen nr 109* till 1960 års riksdag rörande *befälsordningen vid armén m. m.* framlade *föredragande departementschefen* förslag avseende befälskårernas principiella uppbyggnad och de olika kårernas uppgifter, rekrytering och utbildning vid armén i dess helhet samt preciserade förslag rörande befälsbehovet vid infanteriet (utom pansarinfanteriet) och kavalleriet, baserade på ett krigsorganisatoriskt underlag rörande dessa truppslag. Samtidigt uttalade departementschefen emellertid, att han inte var beredd att ta ställning till befälsutredningens förslag om slopande av reservunderofficers- och reservunderbefälsinstitutionerna förrän detaljerat krigsorganisatoriskt underlag förelåg beträffande samtliga truppslag. En genomräkning av de krigsorganisatoriska behoven borde ske under ledning av en särskild delegation. I avbidan på slutligt ställningstagande i frågan borde endast pensionsavgången underofficers- och underbefälspersonal upptagas i reserv.

I enlighet med vad sålunda anförts infördes det förut omtalade anställningsstoppet för bl. a. reservunderofficerare. Därjämte tillkallades enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande en delegation — *1960 års befälsstatsdelegation* — på vilken skulle ankomma att med utgångspunkt i de principer som anmälts i förutnämnda proposition upprätta förslag rörande preciserade behov av befälspersonal i angivna avseenden för arméns krigs- och fredsoorganisationer.

Delegationen lär inom kort komma att slutligt redovisa sitt uppdrag.

Utskottet

Enligt gällande reservbefälskungörelse kan värnpliktig fanjunkare, som ådagalagt särskild lämplighet för fortsatt tjänstgöring vid krigsmakten, vid värnpliktstidens utgång anställas i regementes, kårs eller personalkårs reserv. F. n. tillämpas emellertid den ordningen, att annan underofficerspersonal än pensionsavgången inte må vinna inträde i arméns reserver. Detta anställningsstopp gäller i avbidan på slutligt ställningstagande till frågan om det krigsorganisatoriska behovet av befälspersonal — däribland reservunder-

officerare — vid samtliga truppslag. Uppgift att utreda denna fråga har lämnats 1960 års befälsstatsdelegation.

I förevarande motion hemställes att, oavsett utgången av reservunderofficersutredningen — varmed motionärerna torde avse 1960 års befälsstatsdelegation — sådana övergångsbestämmelser skapas att värnpliktiga fanjunkare inom armén, vilka påbörjat sin befodringsutbildning år 1961 eller tidigare, måtte beredas möjlighet att inträda i reserven i samband med värnplikts-tidens utgång, och att de som redan fallit för åldersstrecket får möjlighet att före utgången av år 1965 söka reservanställning.

Enligt vad utskottet erfarit kommer befälsstatsdelegationen att inom en nära framtid redovisa sitt uppdrag. Utskottet anser att resultatet av delegationens utredning bör avvaktas, innan ställning tages till den fråga som aktualiserats genom motionen. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion, II: 126, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 november 1965

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, herrar Lars Larsson, Eric Carlsson, Edström, Hübinette och Dahlberg;

från andra kammaren: fröken Sandell, herrar Fredriksson, Gomér, Jönsson i Ingemarsgården, Ringaby, fru Skantz och herr Göransson.